

УДК 32 (091)

ЛІТЕРАТУРНА АНТИУТОПІЯ ЯК ФОРМА ВІДОБРАЖЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЙНОСТІ

Галина Іленьків

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
філософський факультет, кафедра теорії та історії політичної науки
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000, Україна,
e-mail: galyna.ilenkiv@gmail.com*

Розглянуто специфіку літературного тексту як форми вираження антиутопічної теорії, засоби, що передають сутність антиутопічної системи та механізми їхнього трактування. Важливе місце належить сутнісним характеристикам антиутопії та способам їх розкриття у художньому тексті. Обґрунтовано необхідність включення літературної антиутопії до сфери дослідження політичних наук як особливої форми існування політичної думки.

Ключові слова: антиутопія, антиутопічна система, літературна форма, цінності, суб'єктивація політики.

Політика, будучи однією з найважливіших сфер життя людини в соціумі, специфічна в тому, що проникає в інші сфери суспільного життя. Можна констатувати політизацію окремих сфер, що простежується тією чи іншою мірою, що залежить від особливостей самого суспільства. Саме тому можемо констатувати значну різноманітність форм відображення політичної дійсності – від наукових теорій чи ідеологічних конструкцій, що безпосередньо стосуються політичної сфери, до буденних форм свідомості людини. Особливе місце, в нашому розумінні, в сукупності цих форм займає мистецтво, зокрема і література.

Мета статті – визначити специфіку літературної антиутопії як особливої форми існування знання про політику.

Проблематиці антиутопії та її впливу на розвиток політичної науки присвячена значна кількість праць і зарубіжних, і вітчизняних науковців. Це роботи Л. Сарджента, М. Якобсена, Г. Баєтена, В. Чалікової, О. Петрушенко, Г. Сабат. Одночасно, незначним є рівень розроблення проблеми саме літературної утопії як специфічної форми, здатної забезпечити відображення політичної дійсності в її органічній єдності з іншими соціальними процесами.

Будучи однією з найбільш сприятливих форм відображення політичної дійсності, література тим не менш доволі часто залишає політику «в тіні», поєднуючи її з буденністю, що насамперед є засобом «охудожнення» політичної дійсності для її органічного входження у структуру тексту. Тобто, якщо в теоретичних конструктах та ідеологічних концептах простежується певна структурованість, то в літературних творах політичний контекст часто розосереджений, і для його аналізу необхідно зібрати воедино всі можливі вираження політики в тексті. Більше того, в художньому творі політичне може передаватися опосередковано через дії або слова персонажів твору, художні засоби чи прийоми. Тому багато залежить не тільки від написаного автором, але й від трактування дослідником самого тексту. Отже, ми не можемо виключати з поля зору дослідження літературу саме тому, що політика в ній існує в специфічній формі.

Антиутопія як жанр літератури з'явилася приблизно в середині XIX ст., хоча можна стверджувати, що і для більш ранніх літературних творів був характерним антиутопізм. Так, більшість дослідників відносить до жанру антиутопії «Мандри Гуллівера», що вийшли у світ ще в XVIII ст. Тобто, протиставлення ідеалу як специфічна риса літературного твору характерна ще з часу появи власне утопій, а може навіть і раніше, проте як самостійний жанр антиутопія виформувалась вже на початку XX ст. Звичайно, якщо ми розглядатимемо антиутопію «зображенням «ідеально поганого» суспільства» [9], можна стверджувати, що антиутопія зародилась значно давніше. В цьому випадку список антиутопій не може бути складеним ніким і ніколи. Водночас таке визначення є нечітким та не дає виокремити специфічні параметри антиутопії як жанру. Ми схилиємось до того, що будучи протилежністю утопії, антиутопія побудована за схожим принципом, а тому становить «ідеальне, на перший погляд, суспільство засноване на антигуманному тоталітаризмі» [6, с. 58]. Фактично саме розуміння антиутопії як викривленого ідеалу, що довів сам себе до абсурду, а тому не може існувати в реальному світі, дозволяє чіткіше виокремлювати твори, що мають антиутопічний характер. Тобто, вихідною позицією формування антиутопії є утопія, в якій втілений певний ідеал, але змінюється кут зору, внаслідок чого ідеальне суспільство перетворюється на анти-ідеал.

Важливо, що для більшості антиутопій притаманна літературна чи інша художня форма. З одного боку, вона полегшує сприйняття реальності широкими соціальними групами, можливо, навіть, суспільними масами, що можна констатувати, спостерігаючи пік популярності антиутопії в наш час, самої антиутопічної системи, з іншої – дає змогу автору балансувати на межі між логічним концептом, викладеним у художній формі, і художньою вигадкою. Разом з тим, антиутопія як форма прогнозування майбутнього, є також і формою відшукування недоліків у тих чи інших концепціях, оскільки намагання побудувати ідеальну систему неминуче призводить до викривлення цієї системи. У нашому випадку цінність антиутопії для політичної науки полягає не тільки та не стільки у зображенні політичної дійсності, скільки у критиці політичної теорії, яка може бути на цю дійсність накладена. Отже, літературна антиутопія є особливою формою існування політичної думки, доступною для більшості читачів і прихованою за художніми прийомами та засобами.

Ми не стверджуємо, що можемо окреслити все коло творів, що можуть бути класифіковані як антиутопії, що зумовлене насамперед різноманіттю творів, які відносяться різними дослідниками до цього жанру. Водночас, метою нашого дослідження є аналіз літературної форми антиутопії як жанру, в рамках якого специфічним чином, з допомогою художніх образів відображена політична система суспільства в її зв'язках і з іншими сферами соціального буття, і з окремою людиною. На нашу думку, художня форма в цьому випадку є лише вдалим носієм для теорії. Якщо інші моделі політичної системи, держави та соціально-політичного устрою зазвичай представлені у наукових теоріях, то модель, запропонована антиутопічними теоріями, обирає зазвичай форму літературного тексту. Тобто, в цьому випадку, ми не оцінюємо достоїнства чи недоліки того чи іншого літературного тексту, а піддаємо аналізу теорію, що міститься всередині нього, переважно в розосередженому та суб'єктивізованому вигляді, та стає для нього основою.

Особливістю літератури загалом, і літературної утопії зокрема, в контексті відображення політичного можна вважати певну синтетичність: соціальне, політичне та індивідуальне, приватне, є нероздільними, а сама політика є відображенням становища

людини; і навпаки, через життя окремої особи – персонажа, передається вся соціальна та політична система. Тобто, політична реальність, яку має змогу простежити читач, є суб'єктивованою, при цьому вона подається не тільки з точки зору автора, але й з позиції пізнавальних можливостей персонажа. Літературна форма є найвдалішою для розгляду недосконалості, на перший погляд, ідеальної антиутопічної системи, адже дозволяє розглянути цю систему з точки зору окремої людини. Крім того, літературна антиутопія відображає політичне життя більш досконало, ніж інші форми відображення політичної дійсності, оскільки політика в цьому випадку постає в органічній єдності з усіма іншими сферами суспільного життя.

У найзагальнішому сенсі, розглядаючи політичний устрій, змальований в антиутопіях, владну еліту та перебіг політичного процесу, на нашу думку, можна використовувати категорію «система». Йдеться передусім про те, що політична система антиутопії функціонує як машинний організм, вона абсолютно знеособлена, знелюднена. Політична система антиутопії має інший характер, ніж політична система реально існуючого суспільства, – вона не лише позбавлена від впливу людського чинника, людина не залучена до фактичного управління в рамках даної системи. Таким чином, антиутопічна держава становить «апофеоз організації під необмеженою духовною диктатурою інтелектуалів» [9]. Причому антиутопічна система відрізняється від класичної тоталітарної системи насамперед тим, що будь-яка тоталітарна система самовідтворюється як результат бажання окремих суспільних груп – еліт; тоталітарна система антиутопії самовідтворюється заради самої системи, що є ідеальною, а тому може вважатися цінністю.

Зрозуміло, літературній антиутопії притаманна емоційність подання інформації про політику та гіперболізація соціальної реальності. Література, на відміну від наукових чи наукоподібних текстів, може дозволити собі емоційність. Зважаючи на те, що завданням антиутопії є «загострити певну соціальну ситуацію, викликати відразу до неї, запропонувати читачеві (глядачеві) однозначно негативний висновок (чи наслідок) щодо певних соціальних явищ процесів» [5, с. 62], емоційність використовується як засіб, механізм впливу на ірраціональні, чуттєві ділянки людської свідомості. І за структурою, і за змістом антиутопія ґрунтується на тому, що неможливо організувати людське та соціальне життя як сукупність виключно раціональних чинників. Саме тому література, як і інші художні форми, є найпридатнішою для формування антиутопічної системи: вона дає змогу поєднувати раціональні чинники у формі, скажімо, наукової фантастики та емоційно-чуттєві чинники, виражені художніми засобами та образами.

Завдання антиутопічної системи полягає у формуванні такого типу людини, що буде жити в рамках певної системи, не намагаючись бунтувати проти неї. В такий спосіб система забезпечує себе від усіх можливих посягань, забезпечує неперервність самовідтворення. Причому, варто зауважити, що мотивація до самовідтворення в антиутопії є фактично тією ж, що і в утопії: система повинна продовжувати існування заради щастя людей. Тим не менш, в антиутопії автори акцентують на неправомірності такого розвитку політичної системи, коли вона намагається привести людину до щастя незалежно від вибору самої людини. Врешті-решт, щастя людині нав'язується, як і більшість потреб, задоволення яких може бути забезпечене системою, – тобто свободою людини нехтують.

Позиціонування такої форми організації політичної системи як негативної відбувається крізь призму сучасного розуміння суті людини. Йдеться про те, що людину визначає її свобода, тобто, значне обмеження людської свободи державою – це

обмеження індивідуальності, а отже – самої людини. Необхідно пам'ятати: коли формувалися перші утопії, які нехтували свободою людини на користь її щастя, розвиток ідеї свободи як визначальної риси суб'єктності людини в політичній думці ще не досяг свого найвищого рівня. Формування ж антиутопій починається саме у період, коли категорія «людина» стає тісно пов'язаною з категорією «свобода».

Літературна антиутопія сконцентрована швидше на векторі «суспільство – людина», дещо оминаючи вектор «держава – людина». Суспільство в цьому випадку є суб'єктом атрибутивної влади: воно є швидше ідеєю, через яку здійснюється вплив на кожну людину. Необхідно усвідомлювати, що суспільство саме по собі в межах реальної соціальної та політичної системи не може бути суб'єктом здійснення політичної влади, адже воно надто неоднорідне та розрізнене, тобто не може настільки консолідуватися, щоб його вплив мав єдиний вектор у всіх сферах людського життя. Водночас, в рамках антиутопії саме суспільство наділене реальним впливом на дії кожного його члена.

Так чи інакше, держава – важлива складова системи антиутопічного суспільства, особливо враховуючи, що вона є найвищою цінністю антиутопії. Головною ознакою антиутопічної держави є тотальний контроль, який проявляється в усіх сферах життя та може бути забезпечений лише у випадку можливості втручання в життя кожної людини. Контроль та втручання можуть бути забезпечені лише за умови існування відповідних механізмів та технологій, як, наприклад, «УніКомп, який слідкує за нами на всіх континентах Землі» [3]. Такі технології контролю та втручання дають можливість зберегти суспільство в сталому стані впродовж усього періоду його розвитку.

В антиутопічній системі єдиним, що володіє високою стабільністю, є держава. Антиутопісти наголошують на стабільності, непорушності такої держави ще й тим, що у хибності системи «окрема людина може переконати лише іншу окрему людину (і то часто з ризиком для власного життя), але змінити систему вона не може в принципі» [5, с. 63]. Одночасно, саме через призму літературної антиутопії ми можемо спостерігати руйнування системи для конкретної людини. Фокусуючись на одному центральному персонажі та відстежуючи і зміни в його сприйнятті держави та суспільства, і його позицію порівняно з позицією інших, літературна антиутопія демонструє якісні трансформації у свідомості людини.

Зауважимо також, що в літературній антиутопії категорія влади тісно пов'язана одночасно з категоріями відповідальності та безкарності. Так, один з персонажів роману О. Хакслі «О дивний новий світ» наголошує: «оскільки закони встановлюю я, то я можу і порушувати їх. Причому безкарно» [8]. Однак, своє високе місце в соціальній і політичній ієрархії він розглядає як служіння щастю інших. Тобто, влада, за суттю своєю, є тягарем, змушуючи людину навіть в умовах знання всієї правди про недосконалість системи підтримувати в інших віру в неї, адже це – запорука їх щастя. Літературна антиутопія часто використовує поєднання протилежностей для демонстрації протиріч, що становлять суть антиутопічної системи.

Основним механізмом соціального та політичного впливу в антиутопіях можна вважати громадську думку. Для людини, сформованої антиутопічною системою, немає нічого природнішого, ніж життя в суспільстві. Людина не просто надто соціалізована, для неї життя в суспільстві – потреба, від задоволення якої вона не може відмовитися. Кожна людина є «настільки влітою в механізм суспільства й історії, здатною просуватися тільки в одному плані та по одній лінії» [1], що це робить її нездатною існувати поза межами соціуму. Йдеться про одновимірність людини, яка формується в межах антиутопічної системи, її звужений кругозір, що дає змогу системі здійснити

«звільнення індивідів від політики, яку вони не можуть реально контролювати» [4]. Тобто, антиутопічне суспільство – це суспільство конформістів, в якому суспільна думка диктує спосіб життя.

Ідеальна система утопії як найбільше, абсолютне зло розглядає соціальну нерівність, що, врешті-решт, переноситься в антиутопічну політичну систему. Беручи до уваги, що для літературної антиутопії притаманне окреслення негативних рис утопічної системи через абсурдизацію, подібне спостерігаємо також в сфері рівності, яка є першою та обов'язковою ознакою ідеальної держави. Літературна форма антиутопії дозволяє не просто звертати увагу на ті чи інші фактори, а й акцентувати на них стільки разів, скільки необхідно для того, щоб викликати в читача негативні емоції. В сфері рівності антиутопія приходить до однаковості, яка неминуче повинна була би настати в намаганні прийти до абсолютної, нічим не обмеженої рівності. «Девіз Світової Держави: “Спільність. Однаковість. Стабільність» [8] підтверджує, що однаковість розглядається як обов'язкова умова ідеальної держави. Лише в умовах однаковості людина не може замислитися над тим, що вона будь-чим вирізняється з-поміж інших, а отже, – не виступатиме проти держави, яка пропагує всезагальну рівність. «Абсолютно однакові! Хіба це не прекрасно? Волосся, очі, шкіра, профіль – все однакове, хлопчики, дівчатка – всі однакові! Як горошини в стручку» [3]. Однаковість біологічна остаточно вбиває будь-яку можливість виникнення неоднаковості соціальної, тобто забезпечує державі стабільність і непорушність.

Цікавою є роль мистецтва, сформульована в антиутопії. В цьому випадку можна стверджувати, що розвиток мистецтва в антиутопічній системі може набувати двох тенденцій: деструктивної та маніпулятивної. Перша означає, що своїм існуванням мистецтво може зруйнувати устої системи, її моральні та соціокультурні підвалини, причому йдеться не тільки і не стільки про мистецтво, яке твориться в рамках системи, скільки про те, що було створено до встановлення ідеальної системи. Друга передбачає функціонування мистецтва на користь системи. Саме тому йдеться про строгий контроль мистецтва державою: якщо воно може порушити соціальні устої, то має бути забороненим. Основною проблемою постає те, що мистецтво пробуджує в людині ідеал краси, який у політичній системі антиутопії вважається недоцільним, адже «загальне щастя здатне безперестанно рухати машини, істина ж та краса – не здатні» [8].

Водночас, у випадку, коли мистецтво виконує роль інструмента маніпулювання свідомістю суспільства, хоча, звісно, в цьому випадку ми можемо розглядати його швидше виключно як продукти масової культури, вписані у сферу розваг, держава заохочує його розвиток. При цьому воно загнане в рамки і працює на підтримання суспільної моралі. У К. Воннегута, наприклад, йдеться про те, що продукти культури «в приємній, але недвозначній формі роз'яснюють їм (людям – Г.І.) природу хорошої поведінки в рамках системи та контури твердих рішень» [1]. Це означає, що соціальна роль мистецтва полягає в нав'язуванні людині певних моделей поведінки. Мистецтво перетворюється на один із механізмів тотального контролю антиутопічної держави над людиною. Отже, культура втрачає свою поліфункціональність, перетворюючись на механізм системи.

Як і від мистецтва, антиутопічна система відмовляється також від релігії. Остання в такому випадку є небезпечною, оскільки єдиним, у що повинна вірити людина антиутопії, є сама система та держава як основний її елемент. На нашу думку, тут йдеться саме про віру, незважаючи на абсолютну раціональність, яка в антиутопії зводиться майже до абсурду. Система та держава потребує віри у свою беззаперечну

справедливість, адже лише раціональні обґрунтування не можуть гарантувати, що будь-хто з членів суспільства, дивлячись на соціальні та політичні процеси через призму іншої ціннісної системи, не зможе обґрунтувати раціональність і справедливість іншого суспільно-політичного устрою. Саме заради гарантії стабільності та непорушності системи і є необхідними люди, що володіють «безцінною якістю – вірою в систему, змушуючи і інших вірити в неї та виконувати те, що їм наказано»[1]. Віра підтримує порядок у суспільстві, перетворює людину на елемент системи, який не лише не володіє свободою вибору, але й свідомо відмовляється від неї, перекладаючи вибір на систему, здатну приймати більш раціональні рішення.

Антиутопія відмовляється не тільки від мистецтва та релігії, мораль у ній перекидається, змінюються полюси моральної орієнтації суспільства. В цьому випадку антиутопія перетворює цінності на антицінності: сім'я, духовність, стосунки між людьми в антиутопічних творах набувають протилежного значення, засуджуються суспільством та навіть караються. Можна стверджувати, що «антиутопія, як правило, пропонує читачеві конструкти, принципово орієнтовані на системи цінностей минулого або теперішнього» [2]. Тобто, в аксіологічному аспекті антиутопія йде від супротивного, формуючи абсурдну, з точки зору сучасної людини, систему цінностей майбутнього і стверджуючи цінності теперішнього. Літературні елементи зображення комічного, що використовуються в аналогічних випадках, дають змогу виокремити кожен конкретний елемент системи, виділений як негативний.

Врешті-решт, аналізуючи будь-яку політичну систему, неможливо залишити поза увагою становище людини в рамках цієї системи. У випадку антиутопії можна стверджувати, що творам цього жанру притаманна двоякість: з одного боку, людині відводиться не найвище місце в ієрархії цінностей антиутопії. З іншого, – розглядаючи людину в сучасному її розумінні, з її свободою, правом вибору та індивідуальністю, – вона перетворюється на антицінність, стає загрозою для держави та суспільної стабільності, тому тоталітарні механізми впливу повинні будь-яким способом ліквідувати її. Антиутопія формує ідеального громадянина, що з одного боку абсолютно раціональний, але, з іншого, не піддає критичній оцінці ті продукти системи, які мали би зробити його щасливим. Отже, суспільство антиутопії має таку владу над життям окремої людини саме тому, що складається з людей, що «уже ввійшли в новий прискорений темп життя» [7]. Водночас через простежування життя окремого персонажа, його рефлексій та специфіки сприйняття відображається місце та роль людини як основного суб'єкта політики.

Таким чином, літературна форма є найвдалішою для відображення політичної системи антиутопії. У цій формі найкраще та найдоступніше розставляються акценти, дозволяючи одночасно і показати цінність та значення держави, і ствердити людину, продемонструвавши її становище в цій державі. При цьому літературна форма дає змогу виконати основне завдання антиутопії – розкрити її недосконалість, що змусило б суспільство відмовитися від політичного розвитку в цьому напрямку. Ми можемо виділити специфічні риси літературної антиутопії, що сприяють розвитку цього жанру та виконанню антиутопією основної функції. Серед них:

1. Акцент на протиріччях системи. Літературна антиутопія, звичайно, не претендує на науковість, тому може побудувати внутрішньо суперечливу систему, зважаючи, однак, на те, що зовнішньо вона повинна залишатися логічною, раціональною та, на перший погляд, ідеальною. Така система викликає якщо не негативні враження та асоціації, то принаймні, несприйняття читачем цієї системи.

2. Емоційність. Риса, яка притаманна лише літературній формі антиутопії, оскільки вона є недоцільною в наукових текстах. Відкрита демонстрація авторського ставлення до системи загалом, чи до окремих її інститутів або механізмів, підкріплена емоційними елементами, дозволяє простежити специфіку ціннісної системи, що є визначальною, на нашу думку, в процесі побудови будь-якої політичної системи та, як наслідок, її аналізу.

3. Широке використання засобів комічного. Починаючи від іронії та сарказму, що звертають особливу увагу на окремі деталі політичної дійсності, наприклад, суспільну мораль чи роль віри в організації суспільства антиутопії, до гротеску – зведення до абсолютного абсурду певних ознак політичної системи. Переважно це звернення до всезагального зрівнювання шляхом формування суспільства з однакових людей. Йдеться не тільки та не стільки про відображення політичної дійсності, скільки про викриття негативних рис антиутопічного суспільства.

4. Погляд на систему з позиції окремої людини. Літературні антиутопії зазвичай пропонують погляд на події під кутом зору однієї людини – головного персонажа, який і сприймає систему в певному світлі в залежності від специфіки перебігу соціальних процесів, в тому числі і політичних. Така суб'єктивізація політичної дійсності дає змогу краще зрозуміти і природу системи, і місце в ній людини.

5. Охудожнення політичної дійсності. Політичну дійсність в літературній антиутопії варто сприймати не тільки лише через текст як об'єкт наукового аналізу, але й через символ. Художні засоби дають змогу не лише сприймати текст, роблячи його порівняно доступним, але і приховувати одні тези та висновки під іншими, будуючи метатекст, вторинну структуру тексту.

Ми, однак, не стверджуємо, що даний перелік рис літературної антиутопії як такої вичерпний та остаточний. Проблема літературної антиутопії в політичній думці потребує подальшого вивчення і детальнішого дослідження. Йдеться, зокрема, про дослідження художніх способів передачі політичних реалій та ступень об'єктивності зображуваної політичної дійсності. Водночас, ми стверджуємо, що саме ці риси є визначальними в процесі формування політичної системи в антиутопічних творах і передають основні тенденції розвитку антиутопічної держави, її інститутів, суспільства та людини в його межах.

Список використаної літератури

1. *Воннегут К.* Механическое пианино [Электронный ресурс] / К. Воннегут. – М.: АСТ, 2010. – 416 с. – Режим доступа: <http://www.e-reading.club/book.php?book=71893>
2. *Дыдров А.* Утопия и антиутопия как специфические формы отношения к модулю будущего [Электронный ресурс] / А. Дыдров. – Режим доступа: <http://futurologija.ru/texts/utopiya-i-antiutopiya-kak-specificheskie-formy-otnosheniya-k-modusu-budushhego/>
3. *Левин А.* Этот идеальный день [Электронный ресурс] / А. Левин. – М.: «Змей Горыныч», 1991. – Режим доступа: <https://bookmate.com/books/Ah7dnmjp>
4. *Маркузе Г.* Одномерный человек [Электронный ресурс] / Г. Маркузе. // Эрос и цивилизация. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества. – М.: ООО "Издательство АСТ", 2002. – 526 с. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Markuze/index.php

5. *Петрушенко О.* Утопія як феномен європейської культури: філософсько-антропологічний аналіз. Дис. на зд. наук. ступеня доктора філос. наук / О. Петрушенко. – Львів, 2013. – 350 с.
6. *Соловійова А.* Антиутопія як символічна модель суспільства тотальної деперсоналізації [Електронний ресурс] / А. Соловійова. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAG E_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Npchdupol_2011_162_150_13.pdf.
7. *Тоффлер Э.* Шок будущего [Электронный ресурс] / Э. Тоффлер. – М.: АСТ, 2008. – 560 с. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Toff_Shok/index.php
8. *Хаксли О.* О дивный новый мир [Электронный ресурс] / О. Хаксли. – С.-Пб.: Азбука-классика, 2000. – 256 с. – Режим доступа: <http://www.e-reading.club/book.php?book=61388>
9. *Чаликова В.* Настоящее и будущее сквозь призму утопии [Электронный ресурс] / В. Чаликова. – М.: ИНИОН, 1984. – Режим доступа: <http://chalikova.ru/nastoyashhee-i-budushhee-skvoz-prizmu-utopii.html>.

Стаття надійшла до редколегії 15.04.2014

Прийнята до друку 10.05.2014

LITERARY ANTI-UTOPIA AS A FORM OF DISPLAY OF POLITICAL REALITY

Halyna Ilenkiv

*IvanFrankoNationalUniversityofLviv,
Faculty of Philosophy, Theory and History of Political Science Department
Universytetskast., 1, Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: galyna.ilenkiv@gmail.com*

We investigate the specificity of the literary text as a form of anti-utopian theory, means that convey the essence of the anti-utopian systems and mechanisms for their interpretation. An important place is given to the essential characteristics and ways anti-utopian disclosure in fiction. Substantiated the necessity to include literary anti-utopia to the field of political science research as a special form of existence of political thought.

Key words: anti-utopia, anti-utopian system, literary form, value, subjectification of policy.

ЛИТЕРАТУРНАЯ АНТИУТОПИЯ КАК ФОРМА ОТРАЖЕНИЯ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ

Галина Іленьків

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
философский факультет, кафедра теории и истории политической науки*

*ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина,
e-mail: galyna.ilenkiv@gmail.com*

Рассматривается специфика литературного текста как формы выражения антиутопической теории, средства, передающие сущность антиутопической системы и механизмы их трактовки. Важное место отведено сущностным характеристикам антиутопии и способам их раскрытия в художественном тексте. Обосновывается необходимость включения литературной антиутопии в сферу исследования политических наук как особой формы существования политической мысли.

Ключевые слова: антиутопия, антиутопическая система, литературная форма, ценности, субъективация политики.